

572 /
1983/2

ISSN 0132-5965
ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ՏՆՆՆԱԳՐԱԿԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆ

№ 7 ՈՇՏՈՒՆ 1983 Վ.

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆ

ს ა რ ა ლ ა ნ ა

წოდა ამ დროს ზურგიკომ.
...ნინო ძალიან გაახარა
საჩუქარმა.

აღმა, დაღმა, გაღმა, გა-
მოღმა—არ ასვენებს ფეხები
ყარალანა ზურიკოს ცალით
ტყეშია, ცალით — დღეში;
ხან ლოდინდნ ლოდზე ქურ-
ციკით მიხტის, ხან კლდე-
ზე მიცოცავს, ხან ზაყაყუ-
რით მთარღვევს მდინარეს...

— ბიჭო, ბოცოც წაიყვანე,
შენი სტუმარია თუ ჩემი?
— წამოვიდეს რა!
— შენ რას დავეწევა?
— დავეწევი, ბაბუა, ნუ გე-
შინია!

— იქნებ გამისწრო კი-
დევს?
— იქნებ კიდევაც გაგინ-
როს!
...სან დაიწყო ბოცოს და ზუ-
რიკოს შტგლობობა.

პირველად ტყეში წავიდნენ
ერთად. ტყის სიგრილმ, ხავ-
ის სიღრმე, სოკოს და მარ-
წყვის სურნელება, ყვაილებ-
ების და პებლების ქრეკაბა-
თა ფრიალი, ფთოლეების შა-
რჩიური — რა ყოფილა ტყე!
...ნეტავი გენეცა აქ იყოს! —
გაიფიქრა ბოცომ.

— შენ დას მიუვტანოთ!
ყვაილებზეთ პანია კო-
ნად შეიარღობ მარწყვი გაუ-

დ ლ ე ს ჩ ა მ ი დ ე
ი ყ მ ს !

— გინდათ აქ თქვენი
ხელმძღვანელი ვიქნები! —
გამოუცხადა ერთხელ ბი-
ჭოცმა ნინომ. — დღერა, გიგი
და თათაც მოიყვანეთ და ერ-
თი ვარსკვლავი შეიკვრება!
...თუ საინტერესო რამებს
გვიამბობ... — გაული მდინა-
რისკენ მიუბრუნდა ყარალანა.

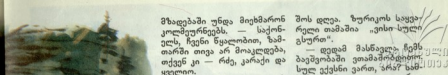
— გაიმბობთ, აბა რა! მერ-
ე კი ისევ თქვენს ქუაზზე
ირბიეთი...

ნინო თავის სკოლაშიც
ხელმძღვანელობს ოქტომ-
ბრილთა ვარსკვლავს და ოქ-
ტომბრულბოძან საერთო ენ-
ის გამომწვევა არ უფიქრს.
...მისი სამი თვის
მეგობარი იყო ბიჭოცმა.
...ხედავდა, რომ მუ-
სეველი დღე — დღეკან-
დელი, ჩემი დღე იყოს, პიო-
ნერხელმძღვანელის დღე იმ-
იტომ, რომ მე რაღაცას გას-
წავლეთ. ხვალმდღეს შრო-
მის დღე დაეარკვათ და მო-
ვილაპარაკეთ, რომელი რას
გააკეთებთ, რა საქმედ გირ-
ჩევიათ! მერე — ნიღნის
დღე იყოს ამის მერე სპორ-
ტის და ჯანმრთელობის დღე
გაემართოთ; თამაშის და სა-
თამაშოს დღე; სიმღერის
ცეკვის, ლექსების და წარ-
მოდგენების დღე... გინდა?
...გვანცა რა კარგად კით-
ხულობს ლექსებს, ნეტავი

ნინო მთელ სააჭრთან ეკვირ-
ში ჩატარდა ოქტომბრულე-
ბის კვირული. იმ კვირის
ყველა დღეს თავიანი შინაარ-
სი ჰქონდა. მოდით, ახლაც
ჩვენ ჩვენთვის ჩავატაროთ
ასეთი კვირა.

პირველი დღე — დღეკან-
დელი, ჩემი დღე იყოს, პიო-
ნერხელმძღვანელის დღე იმ-
იტომ, რომ მე რაღაცას გას-
წავლეთ. ხვალმდღეს შრო-
მის დღე დაეარკვათ და მო-
ვილაპარაკეთ, რომელი რას
გააკეთებთ, რა საქმედ გირ-
ჩევიათ! მერე — ნიღნის
დღე იყოს ამის მერე სპორ-
ტის და ჯანმრთელობის დღე
გაემართოთ; თამაშის და სა-
თამაშოს დღე; სიმღერის
ცეკვის, ლექსების და წარ-
მოდგენების დღე... გინდა?
...გვანცა რა კარგად კით-
ხულობს ლექსებს, ნეტავი

მხადებაში უნდა მიიხმარონ
კოლმურწენებს. — საქონ-
ელს, ჩვენი წყალობით, ზამ-
თარში თოვა არ მოაკლდება,
თქვენე კი — რძე, კარაქი და
ყველაფერი.

ზურიკოს კი არა, გიგის
და ბოცოსაც ძალიან მოს-
წონთ თავი. — გვანცამ რომ
იცოცხლეს! — ფიქრობს ბო-
ცო.

მ ე მ ვ ი რ ა ლ ა ნ ა
უთნაინ წამოფრინდა ყა-
რალანა, ბოცოც გააღვიძა...
— აბა, წავედით!

მზესთან ერთად შუადღენ
აღმართს... რაც უფრო მაღ-
ლა იწვედა მზე, მთის ზვეროს
უახლოვდებოდნენ ბებიები...
და აი, პირველი მწვერვა-
ლი აღებულა. რაიმდენა
ყოფილა ცა! რა პატარაა
სოფელი და რა მყუდრო!
თითქოს აქვეა ოღები, ბალ-
ბოსტნები, ყანები, მდინარე...

— ცურავამაც ყველას ვა-
ჯობოთ! — გამარჯვებთა
ბებებს ადგენს ზურიკო.
— ვაფობოთ, — ეთანხმე-
ბა ბოცო, გუნებში კი ფი-
ქრობს, რა სიღამაზეა ნე-
ტავი გენეცაც აქ იყოს!

დ ლ ე მ ე თ რ ა
გოგოები — დღელი, თათა
და ნინო შინ რჩებიან — ში-
ნაურ საქმეებზე უნდა მიე-
შველიონ უფროსებს. ნინოს
ბებიები პირი აქვს დასაცხო-
ბი, თონეს ახერებს, ნინო
კი ცომას მოუხილავს. დე-
დას კი გაადაწყვიტა სუფრის
გაზალა-ლაგებაინ და ქუ-
რჯლოს დარტყვა-დამპირაღ-
ებამი მიემეცოთს დედას. თა-
თა თქვა, მე მატეარს დავ-
წმინდავ და ნინოლბებს სა-
კენს დაუფარო.

ყარალანა ქირქილბებს, სი-
ცილად არ მყოფენის ასეთი
„წერილობანიებ“ საქმედ რომ
საღებდა — დღეს ის, ბოცოც
და გიგი ხომ სათბობი მი-
ჰყვეთინ ბაბუს, თივის და-

მზადებაში უნდა მიიხმარონ
კოლმურწენებს. — საქონ-
ელს, ჩვენი წყალობით, ზამ-
თარში თოვა არ მოაკლდება,
თქვენე კი — რძე, კარაქი და
ყველაფერი.

მხადებაში უნდა მიიხმარონ
კოლმურწენებს. — საქონ-
ელს, ჩვენი წყალობით, ზამ-
თარში თოვა არ მოაკლდება,
თქვენე კი — რძე, კარაქი და
ყველაფერი.

ზურიკოს კი არა, გიგის
და ბოცოსაც ძალიან მოს-
წონთ თავი. — გვანცამ რომ
იცოცხლეს! — ფიქრობს ბო-
ცო.

მ ე მ ვ ი რ ა ლ ა ნ ა
უთნაინ წამოფრინდა ყა-
რალანა, ბოცოც გააღვიძა...
— აბა, წავედით!

მზესთან ერთად შუადღენ
აღმართს... რაც უფრო მაღ-
ლა იწვედა მზე, მთის ზვეროს
უახლოვდებოდნენ ბებიები...
და აი, პირველი მწვერვა-
ლი აღებულა. რაიმდენა
ყოფილა ცა! რა პატარაა
სოფელი და რა მყუდრო!
თითქოს აქვეა ოღები, ბალ-
ბოსტნები, ყანები, მდინარე...

— ცურავამაც ყველას ვა-
ჯობოთ! — გამარჯვებთა
ბებებს ადგენს ზურიკო.
— ვაფობოთ, — ეთანხმე-
ბა ბოცო, გუნებში კი ფი-
ქრობს, რა სიღამაზეა ნე-
ტავი გენეცაც აქ იყოს!

დ ლ ე მ ე თ რ ა
გოგოები — დღელი, თათა
და ნინო შინ რჩებიან — ში-
ნაურ საქმეებზე უნდა მიე-
შველიონ უფროსებს. ნინოს
ბებიები პირი აქვს დასაცხო-
ბი, თონეს ახერებს, ნინო
კი ცომას მოუხილავს. დე-
დას კი გაადაწყვიტა სუფრის
გაზალა-ლაგებაინ და ქუ-
რჯლოს დარტყვა-დამპირაღ-
ებამი მიემეცოთს დედას. თა-
თა თქვა, მე მატეარს დავ-
წმინდავ და ნინოლბებს სა-
კენს დაუფარო.

ყარალანა ქირქილბებს, სი-
ცილად არ მყოფენის ასეთი
„წერილობანიებ“ საქმედ რომ
საღებდა — დღეს ის, ბოცოც
და გიგი ხომ სათბობი მი-
ჰყვეთინ ბაბუს, თივის და-

მზადებაში უნდა მიიხმარონ
კოლმურწენებს. — საქონ-
ელს, ჩვენი წყალობით, ზამ-
თარში თოვა არ მოაკლდება,
თქვენე კი — რძე, კარაქი და
ყველაფერი.

მზადებაში უნდა მიიხმარონ
კოლმურწენებს. — საქონ-
ელს, ჩვენი წყალობით, ზამ-
თარში თოვა არ მოაკლდება,
თქვენე კი — რძე, კარაქი და
ყველაფერი.

ზურიკოს კი არა, გიგის
და ბოცოსაც ძალიან მოს-
წონთ თავი. — გვანცამ რომ
იცოცხლეს! — ფიქრობს ბო-
ცო.

მ ე მ ვ ი რ ა ლ ა ნ ა
უთნაინ წამოფრინდა ყა-
რალანა, ბოცოც გააღვიძა...
— აბა, წავედით!

მზესთან ერთად შუადღენ
აღმართს... რაც უფრო მაღ-
ლა იწვედა მზე, მთის ზვეროს
უახლოვდებოდნენ ბებიები...
და აი, პირველი მწვერვა-
ლი აღებულა. რაიმდენა
ყოფილა ცა! რა პატარაა
სოფელი და რა მყუდრო!
თითქოს აქვეა ოღები, ბალ-
ბოსტნები, ყანები, მდინარე...

— ცურავამაც ყველას ვა-
ჯობოთ! — გამარჯვებთა
ბებებს ადგენს ზურიკო.
— ვაფობოთ, — ეთანხმე-
ბა ბოცო, გუნებში კი ფი-
ქრობს, რა სიღამაზეა ნე-
ტავი გენეცაც აქ იყოს!

დ ლ ე მ ე თ რ ა
გოგოები — დღელი, თათა
და ნინო შინ რჩებიან — ში-
ნაურ საქმეებზე უნდა მიე-
შველიონ უფროსებს. ნინოს
ბებიები პირი აქვს დასაცხო-
ბი, თონეს ახერებს, ნინო
კი ცომას მოუხილავს. დე-
დას კი გაადაწყვიტა სუფრის
გაზალა-ლაგებაინ და ქუ-
რჯლოს დარტყვა-დამპირაღ-
ებამი მიემეცოთს დედას. თა-
თა თქვა, მე მატეარს დავ-
წმინდავ და ნინოლბებს სა-
კენს დაუფარო.

ყარალანა ქირქილბებს, სი-
ცილად არ მყოფენის ასეთი
„წერილობანიებ“ საქმედ რომ
საღებდა — დღეს ის, ბოცოც
და გიგი ხომ სათბობი მი-
ჰყვეთინ ბაბუს, თივის და-

მზადებაში უნდა მიიხმარონ
კოლმურწენებს. — საქონ-
ელს, ჩვენი წყალობით, ზამ-
თარში თოვა არ მოაკლდება,
თქვენე კი — რძე, კარაქი და
ყველაფერი.

ზურიკოს კი არა, გიგის
და ბოცოსაც ძალიან მოს-
წონთ თავი. — გვანცამ რომ
იცოცხლეს! — ფიქრობს ბო-
ცო.

მ ე მ ვ ი რ ა ლ ა ნ ა
უთნაინ წამოფრინდა ყა-
რალანა, ბოცოც გააღვიძა...
— აბა, წავედით!

მზესთან ერთად შუადღენ
აღმართს... რაც უფრო მაღ-
ლა იწვედა მზე, მთის ზვეროს
უახლოვდებოდნენ ბებიები...
და აი, პირველი მწვერვა-
ლი აღებულა. რაიმდენა
ყოფილა ცა! რა პატარაა
სოფელი და რა მყუდრო!
თითქოს აქვეა ოღები, ბალ-
ბოსტნები, ყანები, მდინარე...

— ცურავამაც ყველას ვა-
ჯობოთ! — გამარჯვებთა
ბებებს ადგენს ზურიკო.
— ვაფობოთ, — ეთანხმე-
ბა ბოცო, გუნებში კი ფი-
ქრობს, რა სიღამაზეა ნე-
ტავი გენეცაც აქ იყოს!

აყვავებული ფერდობი

გია პაპაშვილი

შარშან თებერვალში მამამ სოფელში წამიყვანა. ჩავსხედით ჩვენს ძველებურ „მოსკვიჩში“ და პერი..

თუმცა მზე იყო, მაინც ციოდა. სახლში ღუმელი დავანთეთ. ისე სასიამოვნოდ ჩამოთბა, რომ ძილი მომერია. მამამ შემატყო და მითხრა, აქ დასაძინებლად კი არ ჩამოგიყვანე, უნდა ვიმუშაოთო.

როცა ვისაუზმეთ, ფოცხი მომცა — კანანები მოაგროვეო, თვითონ კი ბარვა დაიწყო. თან მუშაობდა და თან მელაპარაკებოდა — აქ ეს უნდა გავაკეთოთ და იქ — ესო. ფოცხს ხან დაბალჩენჩროიანი ნუში მოჰყვებოდა, ხანაც დაბერტყვისას გადმოვარდნილი გაშავებული კაკალი. ვაგროვებდი — ნახევარს მე მივიერთმევე სადილობისას, ნახევარს კი პაატას ნაწულებ-მეთქი თბილისში.

კანანი რომ დავზვინე, ცეცხლი მოვეუკიდეთ. ერთხანს ორივენი სითბოს ვეფიცებოდით. მერე მამამ ვენახის თავისაკენ გამახედა — აბა, თუ ხედავ, რა ანათებსო.

კარგა ხანს ვათვალიერე და მერეღა შევნიშნე ხის კენწეროში მინაბული ვაშლი. ხეზე მამამ ამსვა, თან ისე დადგა, თუ ჩამოვარდებო, დაეჭიროო (ვაშლი კი არა, — მე). არ ჩამოვვარდნილვარ. ქვედა ტოტებამდე ფრთხილად ჩამოვედი და მერე მამამ ჩა-

მომსვა.

— ვაშლს რატომ არა ჭამ? — მკითხა კარგა ხნის შემდეგ.

პაატას უნდა ნაფუღო-მეთქი.

— მერეღა, იქ ვაშლი არა გვაქვს?

— გვაქვს, მაგრამ ეს მაინც სხვა არის.

გაეღიმა.

შებინდებამდე ვიმუშავეთ. მამას კარგა გვარიანად დაებარა. მეზობლის ქათმები ნაბარში დაკუსკუსებდნენ და ჭიპაყლებს უნისკარტებდნენ.

— კაცო, იცი რამდენი კაკალი და ნუში ამოსულა. — მამა ბარსა ფხეკავდა და ისე მელაპარაკებოდა.

— სადა? — დავინტერესდი.

— აი, ბოსტანში. აუარებელია. ზოგი შარშანწინ დავტოვე, ზოგი შარშან. ნელსაც ამოსულა, თითქმის მტკავლისსიგრძეები გამხდარან. ამდენის დატოვება არ ივარგებს, რომ გაიზრდებიან, მთელ ბოსტანს გადაფარავენ.

— დავგლიჯოთ და გადავყაროთ. — ეიპოვნე გამოსავალი.

— ასე არ ივარგებს, — ეწყინა მამას, — დავგლიჯოთ, ოღონდ ნუ გადავყრით, თბილისში ნავილოთ და იქ დავგოთ.

კარგი-მეთქი.

მეორე დღით მართლაც დავგლიჯეთ.

მარტო ნუში და კაკალი კი არა, თხილის, ბლის, ალუბლისა და შინდის ამონაყარიც — სულ ორმოცი ძირი. ზოგი ჩემზე ბევრად მაღალი იყო, ზოგი — პაატაზეც დაბალი. მამამ ძველი ტომარა ცალ გვერდზე გახსნა, ნერგები მიგ გაახვია და მანქანას ზემოდან დააკრა. ბარი უკან, სავარძელთან დადო.

თბილისში რომ ჩამოვედით, თითქმის უკვე შუადღე იყო. მამამ სახლისაკენ არ გაუხვია, გზა გააგრძელა.

სად მივდივართ-მეთქი. მივალთ და გაიგებო.

კარგა ხანს ვიარეთ, მერე მანქანა ავტოსადგომზე გავაჩერეთ, ნერგები აეხსენით, ბარი ამოვიღეთ და გზა ფეხით გავაგრძელებით. ძველი უბნები ავიარეთ და მთის ფერდას ავეყვით. მამას ნერგები მიჰქონდა, მე ბარს მივათრევდი. მერე შემატყო, რომ დავიღალე და ლოდზე ჩამოჯდა. მეც დავჯექი. აქედან ლამაზად მოჩანდა ჩვენი ქალაქი. მტკვარში და ეკლესიების სახურავებზე მზე ლაპლაპებდა, ცაში მტრედები დაქროდნენ.

— უნინ ჩვენი თბილისი ტყე-ჭალებით ყოფილა შემოჯარული, — დაინყო მამამ. სახელებიც ხომ ასე შქვია: აგერ, ორთაჭალა, ქვევით ფონიჭალაა, ზევით — ავჭალა. მერე მტერმა გაჩეხა და გადაწვა ჩვენი ტყე-ჭალა. ხომ ხედავ ამ გატიტვებულ ფერდას! ჰოდა, ახლა ჩვენ უნდა მოვუაროთ. ამ საქმეს რა ხანია მიხედვს, მაგრამ იმდენად ვრცელი ადგილია გახრიოკებული, რომ ხელის ერთი დაკვრით ვერ მოერივნენ.

ფერდა კიდევ კარგა მანძილზე ავიარეთ, მზის გული ალაგი შევარჩიეთ და ორმოების თხრას შევუღდექით. მამა თხრიდა, მე კი ორმოებიდან მიწას ვიღებდი. დიდხანს მოვუნდით. მერე რგვა დავიწყეთ. — ეს შენ სახელზეო, ამბობდა მამა, ეს პაატას სახელზეო... ეს შენი პეპერას სახელზეო. (პეპერა არა მყავდა, ომში დამელუპა). მოკლედ, იმდენი ჩამოთვალა, რომ ბევრს არც ვიცნობდი.

სალამოთი ფერდა ისე გალამაზდა, მინ წასვლა აღარ მინდოდა.

მოვრწყათ-მეთქი, — ჩამოვეციეე მამას. — არ უნდა, ჯერ კიდევ ცივა და არ გაიყინოს, მინას რაც ნესტი აქვს, ესეც ეყოფა, ზაფხულში კი მორწყვა ნამდვილად დასჭირდებაო.

იენისში მარლაც ამოვედით. მარტო მე და მამა კი არა, დედა და პაატაც. ნერგები გაფოთილილიყვნენ. მხოლოდ ერთი თხილი მოწყენილიყო.

მოვრწყეთ. მამას რუდან დიდი სათლით მოჰქონდა წყალი, მე — პატარით.

ივლის-ავვისტომში, მე და პაატა სოფელში რომ ვიყავით, მამას ნერგები კიდევ მოერწყა.

და აი, სულ ახლახანს, ჩვენი „ტყის“ სანახავად ისევ წავედით. გაოცებული დავრჩით, როდესაც ვნახეთ, რომ ვიღაცას ნერგებისათვის ერთი იმდენი კიდევ მიემატებინა.

— უყურე იმ ხელმადლიანსო. — უხაროდა მამას.

ჩვენც გვიხაროდა — დედას, მე და პაატასაც კი.

მხატვარი თაბაზ სუცივილი

კ. მარქსის ს. ხ. ს. ს. ს. ს. სახელმწიფო ოქსპანდი.

17466

ჰანსულ ჩარკვიანს ხეკაკუნას ცინებაი

ცმელფონი გაუყვანეს
ხეკაკუნა კოდას,
ყველას, ყველას ურეკავდა,
საქმე არა ჰქონდა რა,
ჯერ ყვანჩადას დაურეკა:
— იაღონის ბინაა?...

ყვავმა იცნო,
უთხრა:— შენი
ასაგდები ვინაა?
უხ, შე მართლა ხეკაკუნა,
შე კიებით მაძლარო,
აღაზანმა ვერ გაგრეცხლს
ისე გამოგდანძლავო.
შეეშინდა ხეკაკუნას
და ჩაჰკიდა ყურმილი,
მაგრამ ბუს რომ აუღრიოს
კვლავ გაუჩინდა სურვილი.
— ადლო, ადლო,
რომელი ხარ?
— ბუ გახდავართ, ბუუ...
— სულ არ ისმის!—
და ჩაჰკიდა,
— ბუუ-ბუუ-ბუუ...
— ადლო, ვისი ბინა არი?

— ვისია და ცოყვის.
— ბრიყვის? უი, სხვაგან მოგზავდი,

მე შეგონა ცოყვის.

ოცდარი, ოცდარი,
კვლავ აკრიფა ნომერი,
— რომელი ხარ?
— მე ჩხიკვი ვარ,
შენ თვითონ ხარ რომელი?
— უი, უი, უკატრავად,
მე არწივი შეგონე,
ჩხიკ-ჩხიკვებთან რა საქმე მაქვს,
აბა, კარგად ძეყლდე.

ბოლოს, როცა ხეკაკუნამ
თვით არწივისაღ შეგბედა,
ცმელფონის ხაზს გამოჰყვამა
თვითონ მეფე მეფეთა.
შეე მიეჭრა ხეკაკუნას—
უსაქმოდ რომ რეკავდა,
მე იმ სიტყვებს აქ ვერ დავწერ,
რაც არწივმა შეგბადრა.
ერთიღ ყურისძირში გაჰკრა,
სამშუდამოდ განუდგა,
გადაუჭრა ცმელფონი
და კინკრავას დაუდგა.

ანქარებას არ გირჩევდით,
 კარგად იცით ძალიან,
 რომ, ბავშვებო, ძალი ჩვენი
 ნაღდი მეგობარია.
 მეგობრისთვის კი სახელი
 ქვეყნად რამ გამოლია:
 ბამბურა და ყურქედანა,
 ცუგრია და ბროლია.
 აბა რას ჰგავს:
 ბარონ,
 ღედი,
 დრუჟოკა,
 პუშსიკ და ბელკა?
 მსგავსმა უცხო სახელებმა
 ჩვენებური წაღეკა.
 ნუ დაარქმევთ
 ასეთ სახელს
 თქვენს ძაღლს—მე რა უნია!
 ეჰ, ბავშვებო,
 ფრთხილად,
 ფრთხილად,
 ნუთუ არ გეშინიათ,
 უცხოური სახელები
 ერთ დღეს რომ ითაკილონ,
 და ძაღლებმა გამეტეებით
 ნათლიები დაკბინონ?

ზურაბ კუხიანიძე
ძაღლების
უახელები

შარიკ,
 ბარბოს,
 ჯუბარის,
 შერხან—
 დაბლებო და მალეებო,
 ნუთუ თქვენ ხართ,
 ნუთუ თქვენ ხართ,
 ჩვენებური ძაღლებო?!
 ჩვენს ფინიებს,
 ჩვენს ნაგაბებს,
 რომ უყვეფენ მთა-ხევებს,
 ეჰ, ბავშვებო, ნუ დაგარქმევთ
 უცხო ძაღლთა სახელებს,
 სახელები უღევია—
 ბასარა და ბათურა...
 ძაღლი არის თუ ღეგვია,
 ჯობს მოვინათლოთ ქართულად.
 ჩვენი ძაღლი არც ბობია,
 არც ჯეკი და „ბურია“—
 ამ სახელებს არ სჯობია
 ბახულა და მურია?

მეგობრის საათი

— შეხედე, მამიკო, ბუდე! — იყვირა ნინომ და იქვე, მოაჯირთან მდგარი ვაშლის ხისკენ გაიშვირა ხელი.

ვაშლის ტოტზე ჩიტის ბუდე აყირავებულყო და სამი გატყევილი კვერცხი მიწაზე ეყარა — ბუდეში კი ერთი კვერცხილა იდო.

დაბლა, დამტვრეული კვერცხების ახლოს გულწითელები დაფრენდნენ და საცოდავად ნივნივებდნენ.

— მიდი რა, მამა, შეუკეთე ბუდე! — სთხოვა გოგლიკომ.

მაგ ერთ კვერცხს მაინც გადავარჩენთ! გამოჩეკს და დედისერთა ეყოლებათ. — დასძინა ნინომ.

მამა მოაჯირიდან გადაიხარა, გრძელი მკლავი წინ გაიწოდა და თითებით ფრთხილად გაამაგრა ბუდე.

მეორე დღეს დედა ჩიტი კვლავ ბუდეში იჯდა და ერთადერთი ბარტყის გამოჩეკას ელოდა.

ერთხელაც მამამ დილაუთენია ახარა ბავშვებს:

— დედისერთა გამოჩეკა! აბა, გამოდით, ნახეთ!

ბავშვები მაშინვე აივანზე გაცვივდნენ. ბუდეში ბურძღალათაიანი ყვითელუღვაშა ბარტყი იჯდა და პირს აბრუნდა, გულწითელები ჭჷპრებსა და მატლებს უზიდავდნენ და აჭმევდნენ.

ბარტყი მალე გაიხარდა, ტანი შეებუმბლა და ყვითელი ლაშებიც გაუქრა, ბუდეში კვლავ ეტეოდა.

— მამიკო, რატომ გააკეთეს ასე პატარა ბუდე? ის კვერცხები რომ არ გადასცვენოდათ, სხვა ბარტყები სადღა ჩაეტეოდნენ, ესეც ძლივს თავსდება. — იკითხა ნინომ.

მამამ დაეჭვებით გადააქინა თავი.

— მე მგონი, ეგ ბარტყი გულწითელა არ უნდა იყოს. ეტყობა, საბრალო გულწითელებს გუგულმა დაურბია ბუდე — თავისი კვერცხი ჩადო, მაგათი კი გადმოყარა.

— რა ბოროტი ვინმე ყოფილა. — ტუჩები დაბრიცა ნინომ.

— სულაც არ არის ბოროტი. კრუნობა არ

შეუძლია და ამიტომ დებს სხვის ბუდეში კვერცხს. მაშ რა ქნას, ხომ არ ამოწყდება. ისე ძალიან სასარგებლო ფრინველია, იმისთანა შხამიან მწერებსა და მუხლუხოებს სპობს, რომლებსაც სხვა ჩიტები ახლოსაც ვერ ეკარებან.

— დაე ჩადოს თავისი კვერცხები, მაგრამ სხვისას რაღად ყრის? — დათმობაზე წავიდა ნინო.

— არცა ყრის. ალბათ ლერწი ჩაუტყდა და რაკი ბუდე აყირავდა, თავისით ჩაცვივდა კვერცხები. მაგ ბარტყს რა შეარქვით?

— ბუსთავა! — მიუგო გოგლიკომ.

მამამ უღელმეშში ჩაიკარგა ღიმილი.

ბავშვები ხშირად ადევნებდნენ თვალს, თუ რა ხდებოდა ბუდეში. გულწითელები დაუღალავად ეზიდებოდნენ საკვებს და ბარტყი ყველაფერს ნთქავდა, ესენიც აღერსიანად დასჭიკჭიკებდნენ და რაკი ცხელოდა, ისეთ ტოტზე შემოსდებოდნენ ხოლმე, რომ მოეჩრდილებინათ მისთვის.

— ხედავთ, როგორ ზრუნავენ შვილზე? — გაიცინა მამამ.

— შვილი კი არა, შვილობილია, — შეუსწორა ნინომ.

— ეგ სულ ერთია, ვისზეც ამაგს გასწევ და გახრდი, შვილიც ის არი.

კიდევ ერთმა კვირამაც გაიარა და გოგლიკო გახარებული მოეჭრა მამას.

— მამიკო, გამოდი, ნახე! ბუსთავა უკვე დაფრინავს.

გუგულის ბარტყი ხეების თავზე დაფრინავდა და უკან ადევნებული მშობლების წიწივსა და ძახილს ყურსაც არ უგდებდა.

— მალე შთლად მიატოვებს მშობლებს, თავისნაირ ობოლ გუგულებს მოძებნის და მათთან ერთად გაფრინდება თბილი ქვეყნებისაკენ, — თვალები დაუნაღვლიანდა მამას.

— და ამით აღარასოდეს აღარ დაუბრუნდება? — გული დაწყდა ნინოს.

— არა, — გაუჭირდა მამას ამის თქმა.

ბავშვებმა ჯერ მამას შეხედეს, მერე კი ცას, რომლის ლაჭვარდში ეს-ეს იყო ჩაიკარგა სამი ფრთოსანი.

ერთხელ მამა სამსახურიდან ადრე დაბრუნდა და მანქანიდან ბავშვებს გამოსძახა: — წამოდით, ბალებო, სოფელგარეთ გავისირნოთ, ბუსთავა არ მოგვანატრათ?

ბავშვებმა ყრიაპული ატეხეს და მანქანაში შეცვიდნენ. მანქანა დაიძრა.

მდინარისპირა ქალებს მუქმვნვანე კორომებად დასწრნოდა კაკლის ხეები. სწორედ იქიდან ისმოდა გუგულის ნებაარული მოძახილი: „გუ-გუ“!... „კაფე-კაფე!.. კათა-თვე!.. კათა-თვე!“

— კათათვეს ძახილს რომ მოუხშირა, ეგ გაფრენისაა, — თქვა მამამ.

— ჩვენი ბუსთავაა? — იკითხა გოგლიკომ — ის ბრძანდება. აი, აფრინდა კიდეც, აბა შეხედეთ.

ამაყად ფრთავაშლილ, ჰაერში მონავარდე გუგულს უკან გულწითელები მისდევდნენ, რალაცას მისჭყიოდნენ, ეახდნენ, ევედრებოდნენ, მაგრამ ბუსთავასთვის ისინი თითქოს არც არსებობდნენ.

მამამ ძრავა აამუშავა და გზა განაგრძო. მდინარის გადაღმა, საითაც გუგული გაფრინდა, ვრცელი მინდორი იწყებოდა.

დიდი ხნის წინათ მომკილი მინდვრის ბოლოს დაზვინულ ნაძვის ძნებზე წვრილი ჩიტები ისხდნენ, უფრო მეტი კი ჰაერში ირვოდა.

— განაპირა გუნდი რომ ტრიალებს ჰაერში, სულ უთვისტომო გუგულებისაგან არის შემდგარი, — თქვა მამამ, — ეტყობა, თბილი ქვეყნებისკენ გაფრენას აპირებენ. ძნებზე რომ სხედან, ეგენი კი გამცილებლები არიან — დედობილ-მამობილები. ჯერ ხომ ახლოს არ მივსულვართ, წინასწარ შემძლია გითხრათ, რომელი ჩიტებიც იქნებიან. მწყერჩიტა იქნება, კიდეც წყალწყალა, ჭინჭრაქა, ასპუჭაკა, გულწითელა, მეფეტვია, კურკურა და სხვები. ეგენი ითვლებიან გუგულის ძიძებად, ზოგჯერ კი ბელურაც კისრულობენ მაგ საქმეს.

ბავშვები შეჰყურებდნენ ძნებზე დაყურსულ წვრილ ჩიტებს, ესმოდათ მათი სედიანი ფლავიფლავი და გული სწყდებოდათ.

აი, გუგულების გუნდმა დიდ სიმაღლეზე გადაიშხუვლა მანქანის ზემოთ, მარაოსავით გაიშალა და ასე იფრინა სოფლამდე, მერე ნახევარწრე მოხაზა და ცის უკიდევანო ლაფვარდში შეცურდა.

წვრილი ჩიტებიც აიშალნენ, ყვილ-ხივილი მორთეს...

რამდენიმე დღის შემდეგ მამამ თბილისიდან ძალიან ლამაზი საათი ჩამოიტანა. დიდი

ისარი თორმეტს რომ მიუახლოვდებოდა, საათის თავზე გუგული წამოსკუპდებოდა და დასძახებდა:

— გუ-გუ!... გუ-გუ!... გუ-გუ!...

— ვაშ! გუგულის საათი ყოფილა! — იყვირა გოგლიკომ.

ერთხელ წინოს და გოგლიკოს გულწითელების საამო ჭიჭიკი შემოესმათ. მერე მამის ხმაც გაიგონეს.

— იცით, შვილებო, გულწითელები ჩვენი საათის მოსასმენად მოდიან! მართლაც, ისარი თორმეტს მიუახლოვდა თუ არა, ჩიტებიც შემოსხდნენ ღია ფანჯრის რაფაზე, ყვლები წამოიგრძელეს და ოთახში ცქერა დაიწყეს. აი საათის თავზე გუგული წამოსკუპდა და დაძახა:

— გუ-გუ!... გუ-გუ!... გუ-გუ!...

გულწითელებმა ნისკარტები გაატაკაცუნეს, რალაც ახარეს ერთმანეთს და გაბრუნდნენ. ეტყობოდა, მათ ამ ოთახში დაიგულეს თავიანთი გაზრდილი, დაფრთიანებული შვილობილი და გული დაიარსებინეს, ეს ბაღი სამუდამო საბინადროდ აირჩიეს და ხშირად მოდიოდნენ გუგულიანი საათის მოსასმენად.

ც ა ც ხ ლ ი

ჯურხა ნაღირამე

თავდაპირველად ცეცხლი შიშის ზარს სცემდა კაცს. გავარდებოდა მეხი, გაჩნდებოდა ხანძარი ტყეში, წაეკიდებოდა ცეცხლი ბურღებით შემოსილი ბუმბერაზ ხეებს. ხანძრის გიზგიზითა და ცას შეწვენილი ალის შიშით შეძრწუნებული მხეცების ბლავილი აყრუებდა არემარეს. ხანძრის დროს ადრეულ ხანაში ადამიანებიც იღუპებოდნენ, მაგრამ შემდეგ თანდათან ქკუა ისწავლეს, ცაში შავი ზოლი რომ ავარდებოდა, სადმე შემალღებულზე შეგროვდებოდნენ და იქიდან უტყეროდნენ ტყეში დატრიალებულ უბედურებას. ერთი სიტყვით, ადამიანს ცეცხლის ეშინოდა, მაგრამ ადამიანი რის ადამიანი იქნებოდა, რომ მისი საიდუმლო არ გაეგო.

ერთხელ თმააბურძენული, წელში ოდნავ მოხრილი კაცი მიწაველულ ნაკვერჩხლებს მიუახლოვდა. სიცვიდან აკანკალებულმა სასიამოვნო სითბო იგრძნო, ტანი დაუამდა და ცეცხლი მზეს შეადარა, იფიქრა, მოდი, ჩემს სადგომში წავიღებ მზესო, და

ნაკვერჩხლები ჩაბლუჯა. მისმა ღრიალმა შესძრა არემარე, თუმცა კაცი მაინც არ დაშინდა. დიდხანს უკირკიტა ცეცხლს და ბოლოს მოახერხა კიდევ თავის სადგომ-

ში მიეტანა. ბრტყელ ქვაზე დაყრილ ნაკვერჩხლებს ხის სმელი ტოტები დააყარა და კოცონი დაანთო. მიხვდა, რა ასაზრდოებდა ცეცხლს, და მას შემდეგ აღარ გაუნელეზია იგი.

ამას იმიტომ ვამბობ ასე თამამად, რომ ამის უტყუარი საბუთი მაქვს — არქეოლოგებმა ერთ გამოქვაბულში იპოვეს კოცონის კვალი, სადაც ნაცრის სისქე თერთმეტ მეტრს აღწევდა. ამ აღმოჩენით დამტკიცდა, რომ გამოქვაბულში ადამიანების ბევრ თაობას უცხოვრია და მათ მიერ დანთებული ცეცხლის ალი საუკუნეების მანძილზე ანათებდა ბნელით მოცულ არემარეს. ბოლოს კაცმა ხელოვნურადაც ისწავლა ცეცხლის ანთება და ბუნების ამ უძლიერესი ძალის დამორჩილებით გზა გაიკაფა სიბნელიდან სინათლისაკენ. ცეცხლმა უდიდესი როლი შეასრულა კაცობრიობის განვითარების ისტორიაში.

ყველაფერი, რაც აქამდე გაიამბეთ, მოხდა პალეოლითის ანუ ძველი ქვის ხანაში.

დამიხსოვრეთ, „პალეო“
ძველს ნიშნავს ბერძნულად,
„ლითი“ კი ქვას.

ზროვანმა შექმნა ადამიანი

რატომ დაარქვეს მეცნიე-
რებმა იმ შორეულ ხანას
ქვის ხანა? იმიტომ, რომ მა-
შინდელი ადამიანი უმთავ-
რესად ქვის იარაღს ხმარობ-
და. ადამიანმა შრომა ქვის
იარაღით დაიწყო და ამ ია-
რაღის ძალით დაიმორჩილა
დედამიწაზე მცხოვრები ყვე-
ლა სულდგმული. ადამიანი
რომ ადამიანი გახდა, ეს
შრომის წყალობაა. დიდი
მეცნიერი ენგელსიც ამას
ამბობს, „შრომამ შექმნა
ადამიანი“.

დიდი, ძალიან დიდი დრო
გავიდა მას შემდეგ, რაც ადა-
მიანმა ქვის ხელნაჯახი გაა-
კეთა. საუკუნეების განმავ-
ლობაში ფიქრობდა და ცდი-
ლობდა იგი უფრო და უფრო
მარჯვე იარაღების გაკეთე-
ბას. ჯერ ისევ კაჟს ხმარობ-
და მასალად (კაჟი მაგარი
ჯიშის ქვაა). კაჟისაგან გაკე-
თებული დანით კაცი ნანა-
დიროვს ატყავებდა და ხორცს
ჭრიდა; სახოკებით ტყავს
სოკავდა და ასუფთავებდა,
სახვეწით — ხვეწავდა. საფ-
ხეკებით გაკეთებული ძვლის

ნემსებითა და სადგისებით
ადამიანი ტყავის ტანსაც-
მელს იკეთებდა. შემდეგ მან
გააკეთა ხეში ჩასასმელი ცუ-
ლის პირი და, რაც მთავარია,
— ისარი. მშვილდ-ისარი ად-
მიანის ერთ-ერთი უდიდესი
გამოგონება იყო.

შესანიშნავად ნახელავი ეს
ქვის იარაღები ბლომად არის
მოპოვებული შავი ზღვის სა-
ნაპიროს ფერდობებზე, რიონ-
ის გასწვრივ ალმართულ
გორაკებზე და კლდეთა გა-
მოქვაბულებშიც.

ერთი სიტყვით არქეოლო-
გიური გათხრები ადასტუ-
რებს, რომ იმ უძველეს ეპო-

ქაში საქართველოს ტერი-
ტორიაზე — აღმოსავლეთ-
შიც და დასავლეთშიც ხალხ-
მრავლობა ყოფილა. განსაკ-
უთრებით მჭიდროდ იყო და-
სახლებული მდინარეების რი-
ონის, ჩხერიმელას, ყვირი-
ლას და მისი შენაკადების —
ჯრუჭულისა და საძალისხე-
ვის ხეობები. იქ, ცაში ან-
ვდილ თვალშეწონვად კლდე-
თა კედლებზე დევის ჩაღამე-
ბული თვალებივით იცქირე-
ბიან საიდუმლოებით მოცუ-
ლი გამოქვაბულები. ძველი
ქვის ხანის შუა პერიოდში,
როდესაც დედამიწაზე აცი-
ვებულა, ადამიანებს იმ გამო-
ქვაბულებიდან დათვეები გა-
მოუდევნიათ და შიგ თვი-
თონ დაუდევთ ბინა, გამო-
ქვაბულის შუაგულში ცეცხ-
ლი დაუვიზგიზებიათ, მის
გარშემო დათვის ტყავები
დაუფეხიათ და ზედ გაგორე-
ბულან. გამოქვაბულის ადა-
მიანები დიდი გაჭირვებით
ცხოვრობდნენ. მათი არსე-
ობა ნადირობაზე იყო და-
მოკიდებული. მამაკაცები
მონადირეები იყვნენ. დარო-
ცი მხეცს მოკლავდნენ, ხორ-
ცი თავზე საყრელი ჰქონდათ.
მამრამ თუ ნადირობაში ხე-
ლი მოეცარებოდათ, მშვი-
რები დალასლასებდნენ. მარ-
თალია ქალები და ბავშვები
ტყეში კაკალსა და თხილს
აგროვებდნენ, ბალახის ფეს-
ვებს ძირკვავდნენ და კენკ-
რასაც კრეფდნენ, მამრამ
თითოეულ გამოქვაბულში
ოცდაათამდე კაცი ცხოვ-
რობდა და ტყეში შეგროვი-
ლი ხილი იმდენ ხალხს რას
გასწვდებოდა. ბევრიც რომ
ჰქონოდათ, ხილი მაინც ხი-
ლია და ნადირის მადეგარ
კაცს კაკალი და კენკრა რა
ძალას შესძენდა! ამიტომ
იყო იმ უძველესი ადამიანის
მთავარი საქმიანობა — ნა-
დირობა.

**ჯანსუღ ნინაბაძე
თ ა შ რ ი ც ე**

ვარსკვლავივით გოგია
ტიკტიკა და თამაში,
ბაბუს თვალის სინათლე
მანაწინა თამარი.

დასუნკულვებს გზოში
უვაილების ამალით,
წვლზე კობტალ არტყია
ციხარტყელას ქამარი.
გუშინ ავალ გამხდარა—
ასე მითხრეს ზიტყვმა.
ბაბუ მასთან თუ არი,
რაღა გაუტირდება?
თამუნისა ქალოხას
უვლგან კებთი უვებთან,
არ აჯავრებს გტირებს,
ღვლას,
მამას,
პებობს!

შალე ზეფნი თამარიკო
იხვე ყარვალ ივნება!
— შენ ნუ სწყუხარ, ბაბუ,
პეო, ნუ გვწყობება!

ნ ა ტ რ ე ლ ა

ნოზა ჯალაღონია

— დედი, დედი, დედა იფოეს
სავარსებლო რისთვის უნდა?
— შელოს თმები რომ დაუფრქვნოს
და დაბაში შევიდეს შუღამ.
— ეს პატარა თვეხი, დედი,
რატომ აღარ გვიხარდა?
— იმიტომ, რომ ბავშვობაში
შვილო, ეამა არ უყვარდა.
— რატომ არის, კენჭურებს რომ
თავის შვილი დამკვებს ჩანთით?
— იმიტომ, რომ ცელქია და
ათას სისულელეს სწავის.
— რად შედგებეს დათვის ბული
ზოგი თეთროდ, ზოგი შავად?

— თვითი ბული დამკვრება.
შემა რაღაც დაწავა.
— მითხარი, დედი, დედა აქლემს
რატომ აქვს არი ქაჩი?
— სსესინოდ როცა მიღის,
ზურგზე თავის შვილი უხის.
— დედი, დედი, თუოიუნი
რატომ სიტყვებს ამბობს თითქოს?
— დელამ ღვეტი ასწავლა და
იგორებს ახლა თვითონ.
— მასწყებნი, მითხარი, დედი,
ზორთუნი რად უნდა სილოს?
— ოჰ, დღეს ქმარა, მანარბნი
შემღვდისთვის იყოს, შვილო.

**სოფია ამინაძის მიხედვით
ლორესკა და მთელი მება**

მინდა ყველას გიაშობო:
უწინ ჩემი ძამია
ბზირაჲ ავაგმუოლობდა,
სუსტი იყო ძალიან.
ახლა ისე გაკავდა,
ცნობა გაეკვირვება,
მისი ღონის პატარანი
ღობნაჲ დაგვივება.
აგრე მჭვრიტი კურბები
იციო, ჩინი მადია:
პურივევს ვუღილია,
დგება ღიღადიან.
ღიღის ვარჯის გზოში
ბარე ოც წუთს უნდება,
შერე გაბნევილი
ისევე შინ რომ ბრუნდება.
მადიანად საუბრობს,
ხეწნა აღარ სჭირდება:
ახლა სწავდაჲ და გარჯაჲ
უფრო უაფვიდება.

**რ ა
გ მ ქ ი ა
შ ე ნ ე**

ღ ე ლ ა — სწორთმინანი.
ღ ი უ ლ მ ი ლ ა — ხალხის სავ-
ვარელი.
ღ ო ლ ა — ისახანნი.
შ ე გ დ ა, შ ე გ დ ა ნ ა, შ ა დ ლ ე ნ ა,
შ ე გ ი — მავდალინელი (ვა-
ლესტინელი).
შ ა ი ა, შ ა ი კ ო — ღვთაების დე-
და.
შ ა ი ს ა — შაისში დაბადებუ-
ლი.

შ ა რ ე ბ, შ ა რ ი ბ — შუქურვარ-
სკული.
შ ა რ ი ა მ, შ ა რ ი — შუქოვარი.
შ ა ვ ე ლ ა — შავტუხა, შავ-
ვარემანი.
შ ა რ ე ბ ა — ცვაველი, ნარ-
ვიზი.
ნ ი ა — ახალი.
ნ ი რ ი — ნ ა ე კ ო ფ ი რ ე ბ ი ს
ღვთაება.
ნ ო ნ ა — ღვთისაღმი მიძღვი-
ლი.

ო ლ ა ო ლ ი ა — წმინდა.
რ ა ბ ა ს — ქალბატონი.
რ ე ს უ ლ დ ა ნ — დღევრბელი.
ს ა ლ ო ბ ა — მწუილობა.
ს ა ნ ა თ ა — სანთელი.
ს ე ბ ტ ლ ა ნ ა — მთლისა.
ს ო ლ ე ა — ტყისა.
ს ო ლ ი ა — სობრბენ.
ფ ა ტ მ ა ნ — ბავშვი, რომელ-
საც ძრბუ მიატოვებინეს.
ფ ი კ რ ი ა — ფიქრი.

ქ ე ნ ი ა — სტუმართმოყვარე.
შ ო რ ე ნ ა — შორიული, ძმე-
ლად მისანადლოში.
შ უ ქ ი ა — შუქინი, ნათელი.
ც ი ა ლ ა, ც ი კ ი რ ი — მოციმ-
ციმე, მანათობელი.
ც ი ს ა ნ ა, ც ი ს ი ა, ც ი უ რ ი — ზე-
ყურეო.
ძ ა მ ბ ო ლ ი — გოგონა.
ბ ა ზ ი ა — დაბატული, და-
მანი.

**ქ ა ლ ე ი ს
ს ა ხ ე ლ ე ი**

იყო ერთი

პატარა ქალაქის განაპირან ერთი მოძვილებული და დაბრეცილი სახლი იდგა. ამ სახლში განდევნილით ცხოვრობდა კაცი, რომელსაც არაფერ იცნობდა ქალაქში. კაცი მარტობდა იყო და მტად ღარიბი. მხოლოდ ფუნჯი ჰქონდა, პალიტრა, რომელიც ფერებს ირჩევდა, და ერთიც დიდი და მძიმე ყუთი, რომლითაც დაათრევდა ამ ავლადიდებულს.

დილაადრიან, როცა ხალხს ჯერ კიდევ ეძინა, ჩვენი მხატვარი გავიდოდა ქალაქგარეთ და ხატავდა. ხატავდა დიდიდან საღამომდე. მის სურათებზე მუდამ ბედღერალებდა მზე, ყვავიდა ხე თუ ყვავილი, მაგრამ ერთი უბედურება სჭირდა ამ ნახატებს — ადამიანს ვერ მოჰკრავდით ზედ თვალს.

ასე გადმოადა დღეები... ერთ მშვენიერ დღით მხატვარი სახლიდან გამოვიდა და რაღაც უჩვეულომ შეავიწყდა. წამით შეერედა და მიმოიხიდა. უჩვეულოდ მშვენიერი იყო ნაადრევი გაზაფხულის სისხამი დილა. მზე ნახად ესაღებურებოდა და სიხარულს ჰგონებდა ყველას და ყველაფერს... დიმილი ეკრა პირზე ცხსა და მინას,

ჩიტებსა და ფოსნიებს. დიმილი მოუფინა საბიჭუ ჩვენს მხატვარსაც, დღის მშვენიერებით მოხიბლულმა უზამლ ფუნჯი ამოიღო და ხატვას შეუდგა. ხატავდა ვერლად ფერს, რასაც ხედავდა და განიცდიდა, ხატავდა ისე თავდავინყებით, რომ ვერც კი შეამჩნია, როგორ გამოიღვიმეს ადამიანებმა, როგორ მოიფარეს მის ირგვლივ თავი და ახლა გაოცებულნი და აღფრთოვანებულნი მისჩერებოდნენ, ნეტავი ეს ნიჭიერი მხატვარი საიდან გაჩნდა ჩვენს ქალაქშიო. სურათის დამთავრების ცოტაღა უკლდა, რომ მოულოდნელად გაწვიმდა. გაწვიმა კი არა, ნამდვილი ღვინოთაფი ნამოყიდა და სულ მიფანტ-მოფანტა ხალხი. მხატვარიც შინ წავიდა დაღორბეული.

მორე დაღორბეულს არ გამოჩნდა მზე. შავი ღრუბლები ჩამომიბინდა და მთელი დღე არ მშვეყტილა წვიმის ხბაური. რა ექნა ჩვენს მხატვარს, როგორ მოეპოვებინა ამ მოქუფურულ დღეს თავისი მზოთი ცაცისკროვნებულ სურათი. სხვა გზა არ იყო, ამინდს უნდა დაეღობოდა. დღე დღეს მისდევდა, მაგრამ არა და არ გამოიფარა,

მხატვარი

წვიმის მაგივრად მინახე ნაირ-ნაირ გუბეებს ქსოვდნენ და გუბეგროვდა თელიდნენ წამებს ფანჯრის მინებზე. და აი, გაუთავებელი აედრის და საკუთარი უმწირობისგან ტლამერიყოფილმა მხატვარმა დაავლო ხელი სურათს და ფანჯარაში მოისროლა, თან ფუნჯი და საღებავებიც მიიყოლა.

სურათზე მოჩანახე მზემ ერთი კი გაივლიდა და მერე გუბეში ჩაქრა. საღებავები ნაირფერ ნაკადულბად დაიშალა, მაგრამ გუბეგროლმა წვიმამ ერთპირად გადაღრუხა ყველაფერი.

მორე დილით, როგორც ექნა, გამოჩნდა მზე რაც უფრო მალა იწვედა, მით უფრო მუჭუჭრა ვლდობდა ბრწყინავდა, ჩახანებდა გართვ გამოუფინა მზითა და სითბოთი გაღებულნი ხალხი, მაგრამ მათ შორის არ იყო მხატვარი, რომელიც ხალხმა უკვე ახლოლად მიიღო და შეიყვარა.

ის ლოცინდა ჩავერდნილიყო, რაფგან აღარც ფუნჯი ჰქონდა, აღარც საღებავები, და საყვარულ საქმეს მოწყვეტილს მზეც აღარ ახარებდა.

დღითიდე უარესად და უარესად ხდებოდა იგი. ამიოდ ესაღებურებოდა, ეალერსებოდა მზე — მხატვარის აღარადრის ხალხის არ ჰქონდა.

და აი, ერთ მშვენიერ დღეს, მისი სახლის ზღურბლზე ადამიანები გამოჩნდნენ გახარებულნი, რომ თავიანთ მხატვარს მიკვლიდა. ყოველდღე ახალ-ახალ საუბავები მოჰქონდათ მასთან — მხარულმა თეთრი ქათამა საღებავი მოუტანა, ბუხრის მშენებელმა — შავი, მებაღემ — მწვანე, და ორივე დღეში პალიტრა ისევ გაიყვინ სხვადასხვა ფერებით.

იღიმიდა ხალხი და დიმილმა გაუცისკროვნა სახე მხატვარსაც მზემ ახლებურნი ნათელი შეინახა მისთვის — მზით იყო სავედ ყოველი დღითი, ყოველი მზე გობრული გამოხედა.

და პირველს, რაც გამოჯანმრთლებულმა მხატვარმა დახატა, იყო ადამიანი, ადამიანი — ერთნაირად ლამაზი და მომხიბვლელი ყოველთვის, ყოველგვარ ამინდში, წელიწადის ყოველ დროს.

ვალენტინა კახანიძე

პაატა

ნაცვლიშვილი

არგენტინა

კაშო. მართლაც, არგენტინაში არ არიან ზანგები. მულატებსა და მეტისებსაც. იშვიათად შეხვდებით. ინდიელთა ადგილობრივი ტომები კი მთელი საუკუნეანახევრის წინათ გაჟლიტეს თეთრმა კოლონიზატორებმა. ასე

„არგენტინა“ ვერცხლის ქვეყანას ნიშნავს. როცა ესპანელი ზღვაოსნები პირველად მიადგნენ ამ ნაპირს, მათ ვერცხლის მოსართავეებით მოკაზმული ინდიელები შეეგებნენ. სწორედ ამის გამო უნოდეს ესპანელებმა ამ ქვეყანას „არგენტინა“, თუმცა აქ სულაც არ არის „ვერცხლის მთები“, როგორც მაშინ ეგონათ. ჩანს, არგენტინის ვერცხლის მთელი მარაგი იმ პირველ ინდიელებს აეხსათ ტანზე.

არგენტინის ძირითადი სიმდიდრეა სოფლის მეურნეობის პროდუქტები. განსაკუთრებით განვითარებულია ამ ქვეყანაში მეცხოველეობა. სწორედ ამიტომ იყო პატარა მწყემსები — გაურიტო არგენტინაში ჩატარებული მსოფლიო საფეხბურთო ჩემპიონატის ემბლემა. გაურიტოები — არგენტინელი მწყემსები პატაგონიის ზეგანსა თუ პრერიებში აძოვებენ საქონელს; ისინი შესანიშნავი მხედრები და ლასოს სროლის უზადლო ოსტატები არიან.

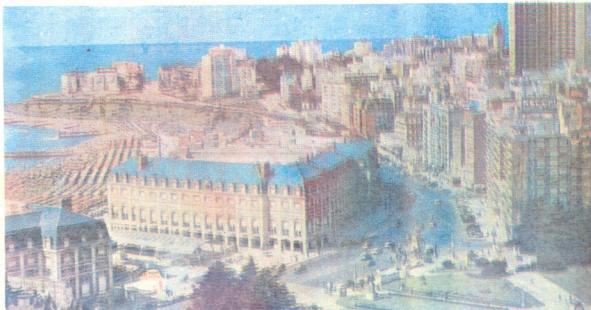
სახელწოდება „არგენტინას“ დღეს რალაცნაირი გამართლება მოუძებნეს: ამბობენ, არგენტინა ყველაზე „ვერცხლისფერი“ ქვეყანაა სამხრეთ ამერი-

რომ, დღეს არგენტინის დიდი ქალაქების ცენტრში ადამიანს თავი ეგროპაში ვგონება.

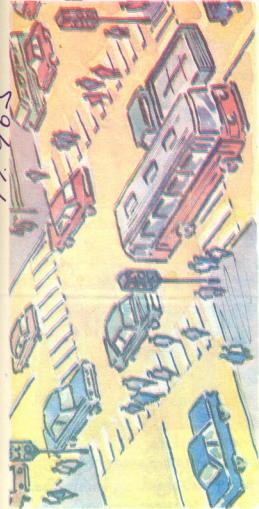
ბუენოს-აირესი თანამედროვე ქალაქია ატყორცნილი ცათამბჯენებით, ვეება სკვერებითა და პროსპექტებით, გადატვირთული საავტომობილო მოძრაობით. წარსული დროიდან აქ შემორჩენილია მეთვრამეტე-მეცხრამეტე საუკუნეებში აგებული სასახლე, ტაძარი, ძეგლი. ბუენოს-აირესის მშვენიერაა ეროვნული კონგრესის გამათიანი შენობა, რომელსაც თქვენ ამ სურათზე ხედავთ.

მბრ-დელ-კულაბა.
საპურორტო ქალაქი.

გალალმთიანი სოფელი.
ლაშეტი

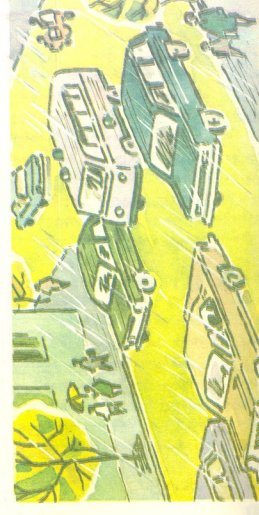
განხილვის ზეპირი

ახლა აქ მოცემულ ორ სვეტს სურათს დახედავთ და გვეთხარით, რითი განსხვავდება ისინი ერთმანეთისაგან. დაგვიხსენით ასევე ტიპის რომელი ქუჩები იცით თბილისში? კიდეც — რა ჰქვია ყოფილი სურათზე გამოსახული ადგილის მსგავს ადგილს? სწორად გადადის ხალხი? სწორად მოძრაობენ მანქანები?

განყოფილება მულმოდგინების
თბილისის ავტონომიური მნიშვნელობის
უფროსი ჩ. იანტაბაძე

დადის ქუჩაში ხალხი. მიიდან სამუშაოდ, მალაზიად, სკირნობენ... ბავშვები სკოლისაკენ ეშურებიან... უკვლავიცილებლად ტროტუარს მიუვებენ, დასაწყებ ადგილზე გადადის ქუჩაში. თუ სად და როგორ შეიძლება ქუჩის გადაკვეთა, ამის თაობაზე შემდეგ ვისაუბროთ. ახლა კი გვიბასუხეთ, როგორ უნდა იაროს ადამიანმა ტროტუარზე. ამ ორი კითხვაზე პასუხის გაცემა რომ გავაძლიერდეთ, დახედეთ ბირეველ სურათს.

ქ. მარქსის ს.ს. ს.ს.ს.ს.
სახელმწიფო თქმულება
ბინის... 1

ქმარავენი ქაქლები

კადოკანა

„სამსახურს“
შესაყრებია პირველი —
ხუთი ფრთამალი
ფრინველი.
მეორე — ოთხი ბაჭია,
ყველა ელაში,
პრანკია.
მესამე — ლოქო რვა ცალი,
ავციკლეს ბოლოს
აგვიკლავს.
ხვანცალით.
მაშ შუგუაშემ, რას უცდი,
პოლა, მითხარი პასუხი.

უხანს ხანდაზოგადი

უკრანცარა ცხოველია,
უშვარს ხტუნვა-თამაში,
ზამთარ-ზაფხულ გვეხმარება
ბოსტნეულის ქაშაში.

თითქოს ლომი გაბრაზდომ,
აუტყდა ცაში ხმაური,
ყინვის ქვები დაგვიშინეს
დიდი აურზაურით.

სულ თან დააქვს ციხე-ქოშვი
კილით-კიდე,
ხან ჩამოდგამს, ხანაც ისევ
მოიკიდებს.

მიხი შედეღაუზილა

ვინ გატება?

ერთ დღით აღმოჩნდა, რომ
სკოლის დერეფანში გამოკიდული
დიდი ხარკე გატებილი იყო. წი-
ნა დღით სკოლიდან ყველაზე
ბოლოს მესამეკლასელები წავი-
დნენ. ამ კლასიდან გამოძახეს
ყველაზე ცელქი ცხრა მოსწავლე
და თითოეულ მათგანს ჰკითხეს,
თუ ვინ გატება ხარკე. აი, რა უპასუ-
ხეს ბავშვებმა:

- თამაზი: „ხარკე გატება ვფამ“.
- ჭურაბი: „არა, ვფამ არ გაუტებავს“.
- რეზო: „ხარკე გატებებ შე“.
- გიკო: „ხარკეს გატებავდა ან რეზო
ან არჩილი“.
- ვაჟა: ზურაბმა არ თქვა მართალი.
- გივი: „ხარკე რეზომ გატება“.
- გაგა: „რეზოს არ გაუტებავს“.
- ირაკლი: „არჩილი მართალი ამბობს.
ვფამ არაფერი შუაში არ არის“.
- არჩილი: „არც შე, არც რეზოს არ
გავციტებავს“.
- ამ ცხრა პასუხიდან მხოლოდ სა-
მი პასუხია სწორი? — დაახებდეთ.
ვინ გატება ხარკე.

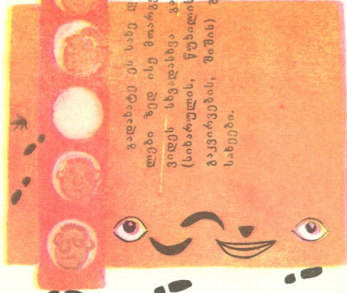
უარაქ

სათავსო — ხისგან გათლილი,
მარცვლეულისთვის გვეკირდება.
შემდეგ — წისქვილის აღვლილი —
ფქვილი რომ ჩაედინება.
შევეკრიბოთ, ოღონდ მოვშალოთ
პირველის ბოლო ხმოვანი.
წარმოგვიდგება კვისკვისა,
თავ-ტანხატულა ფრთოვანი,
ტყის დასტაქარად იცნობა
მკურნალი სახელოვანი.

შაშუე აბაშუიძე

აბა, სცადე!

გაღაბატ ეს სახე და სახის ნაწი-
ლები ზედ ისე მოაგებ, რომ გამო-
ვიდეს სტადსევა კანცუხოლეის
(სიპარულის, წუხილის, სიბრზის,
გაკვირების, შიშის) გამოხატვეული
სახეები.

**თეთრკულა არწივი,
ანუ ფსოვი**

იშვიათი, მცირერიცხოვანი ფრინველია.

ამჟამად თითქმის აღარ გვხვდება შირაქ-ელდარის ველის, ერნოსა და პალი-ასტომის ტბების მიდამოებსა და ჯვავახეთის გარდა. სულ რამდენიმე კვ-ზემპლარი უნდა იყოს

იხვარი, ანუ ყარყატი

იშვიათი ფრინველია, რომლის რიცხოვნობა მკვეთრად მცირდება. მეტ-მკვეთრად მცირდება. გვხვდება მადათაფის, ხო-ზაფინისა და ფარავნის ტბების სიახლოვეს. ბუ-დობს ხეებზე, ტყეებში და ჭალებში. საქართველოში ყარყატის რიცხოვნება არ აღემატება 10 წყვილს.

გაკოვის არწივი

იშვიათი, მცირერიცხოვანი ფრინველია. გვხვდება ერთეული წყვილების სახით ორბეთის მიდამო-ებში, თეთრიწყაროს, ახ-ალციხის, საქართველოსა და ბოგდანოვკის რაიონ-ებში, ვაშლოვანის ნაკრძა-ლის შემოგარენში, ვერტი-კალურად აღწევს 2000 მ. ზღვის დონიდან. ჰყავთ ზოოპარკში, მათ შორის ერთი — თბილისის ზოო-პარკშიც.

**ხონთარის ქათამი,
ანუ კორჭირიონი**

მეტად იშვიათი, მცირე-რიცხოვანი ფრინველია. საქართველოში შეიძლება აღ-არც მრავლდებოდეს. გვხვ-დებოდა ჯანდარის და კუ-მისის ტბების მიდამოებ-ში, მტკვრის აუზის ლე-ლიანში.

წითელთვაპ ნარკიტა

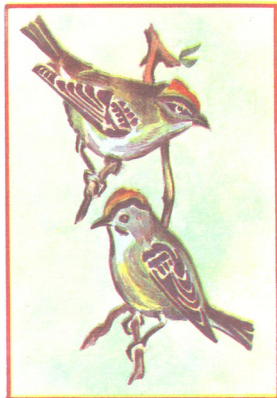
ესეც იშვიათი და მცირე-რიცხოვანი ფრინველია. ბუდობს წინვიან ტყეებში. საქართველოში ალბათ 20-25 წყვილზე მეტი აღარ არის. ხეზე ბუდობს. დებს 7-11 კვერცხს.

**კრაპიჭამია, ანუ
ვატანაქერი**

გვხვდება სვანეთში, ყა-ზბეგის რაიონში, მთათუ-შეთში, ფშავ-ხევისურეთ-ში, ლაგოდეხის ნაკრძალ-ში, ბორჯომის ნაკრძალში და სხვ. ცხოვრობს ზღვის დონიდან 4800 მეტრის სი-მაღლეზეც. საქართველო-ში 100 წყვილზე მეტი არ უნდა იყოს.

კასპიური შურთხი

მეტად იშვიათი ფრინ-ველია, რიცხოვნობა იკ-ლებს. ბუდობს მცირე კავ-კასიონის ქედზე.

ყლაზე ნახატი ზესო ზიდაშულისა

მოთავარი რედაქტორი ნენვარ ნიშარბაძე

სარედაქციო კოდეფია: ემუარე აბოკაძე, ილია ანთილაძე, კაკუარი გოგიაშვილი, სოლომონ დომარაშვილი, ლილა ერაძე, მანანა კობახიძე, ზურაბ ლუშაშვილი (მ. მდივანი), გილა ლოსაბერიძე, მავალა მგავლიშვილი. ჯურაბ ნადირაძე, გიორგი გრიგოშვილი (სამხატვრო რე-დაქტორი), მანანა ხაჩიძე, გივი მიწინაძე.

ტექნიკური რედაქტორი ენი წერეთელი

მისამართი: რედაქციის, გამომცემლობის, სტამბის — თბილისი, ლენინის, 14. ტელ: მთ. რედაქტორის — 93-41-38, 93-98-15; პ/მე მდივნის — 93-10-32, 93-98-18; სამხ. რედაქტორის — 93-98-18; განყოფ. 93-98-19; 93-98-17.

გაღვიდა ასაწყობად 16/V, 83 წ., ხელმოწერილია დასახელებად 20.VII. 83 წ., ქალაქის ზომა 60x90/16. ფხ. ნახ. ფურც. 2,5, ტირაჟი 168000; შეჯ. № 1304. «Дилла» № 7, журнал для младшеклассников на грузинском языке. Главный редактор Э. Нижарадзе. Тбилиси, Ленинна, 14. Ц 20 к.

საქართველოს
ალკატ. ც.პ.ის
და მ. ი. ლენინის
სახელობის
კონსტრუქტორთა
ორბანიზაციის
რამსაშობლიური
საბჭოს
შურნალი
შეცაროსდასახელ-
თათვის

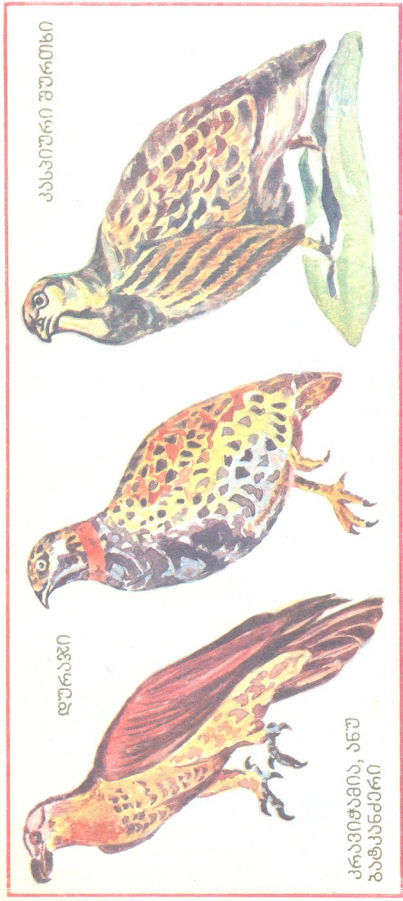
გამოდის
1827
წლიდან

საქ. კ. ც. ა. ა.
გამომცემლობა
Издательство
ЦК КП Грузии

- გამორბალი,
- ანუ
- მღვანალ
- აფხილვაჯი
- შამორჩენილი
- სახეობები

ღურაჯი

საქართველოში, თითქმის ამონად, ხელა იერის პირას, გარდახნის სამონადიერო მუწუნებშია გვხვდება.

6 132 / 152

